

# KATALUNA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO DE LA KATALUNA ESPERANTISTA  
FEDERACIO KAJ DE LA INTERNACIAJ FLORAJ LUDOJ

## Anglès o bé Esperanto?

D'un viatge per Escandinàvia n'he tret una impressió pessimista de la difusió de la llengüa francesa. En un congrés internacional, en el que jo hi prenia part, ja al començament fou anunciat, que es deixava d'usar la parla francesa i la traducció en aquesta llengüa, perquè gairebé cap dels presents la comprenia. En un altre, de més importància, fou usat no més en tercer lloc i encara per consideració a la delegació francesa i sense trovar ressò en les demés. L'anglès dominava, com a parla acceptada per tots, sobretot al començar. Però, tan mateix, de mica en mica l'alemany devenia més usat i més general en els últims dies.

Mai ha passat en un Congrés Esperantista, que els oients hagin deixat de comprendre als oradors, com jo vaig poguer-ho comprovar a Stóckolm, quan els estrangers provaven de parlar anglès. Oi més de la excessiva abundància de sons difícils, l'anglès té encara un altre defecte molt perillós per a la comprensió: en sa més gran part està constituït per monosílabs. Moltes frases contenen no més mots monosilábics: *Where have you have been?* *In this room with two friends of mine*. Dotze mots, dotze síl·labes, deu sons de vocal diferents. Si n'errèn una, perden el sentit de tota la frase.

L'alemany és certament molt més senzill de fonètica. Per això fou més i més emprat en els últims dies del mencionat congrés de Stóckolm. Els seus sons són bastant senzills. Si fos igualment aixís en la gramàtica i sintaxis, tindria un bon pervindre. Malauradament l'ordre de les frases destorba la fàcil comprensió i la gramàtica fa perdre el coratge de parlar-lo. Hom te por d'errar-se en les finals del plural o bé en l'us de l'article. En comptes de pensar en el tema del seu discurs cal esforçar-se a recordar si la lluna és masculí i el sol femení o bé al revés. Igual passa en francès.

Cap propaganda es tan eficaç com la comparació entre l'us de l'anglès i l'us de l'Esperanto en un mateix congrés.

(De Esperanto número 12).

EDMOND PRIVAT

700.014-B esp- 1928-1930



# KATALUNA ESPERANTISTO"

## OFICIALA ORGANO DE KATALUNA ESPERANTISTA FEDERACIO

Membra kotizaĵo: 3'50 p.; Grupoj: 1'20 por membro.

Jarabono: 6 p. enlande kaj 6 sv. fr. internacie, provekzemplero 2 respondkuponoj.

Federacia sidejo kaj redaktejo: carrer València, 245-BARCELONA

---

### LA DEK DEVOJ DE LA ESPERANTISTO

1. Bone sciŭ la lingvon, traktu ĝin kun respekto, kaj lasu la versfaradon al poetoj.

2. Esperanton uzu parolante, studu legante kaj ne fuŝu skribante.

3. La plibonigistoj diskutu; vi Fundamenton sekvu kaj fide-la restu.

4. Propagandu ĉiam, ne ĉie; klarigu, ne prediku; rakontu faktojn, ne esperojn.

5. Kion vi povas lerni nur en unu semajno, ne instru en unu horo; el malgravajoj ne faru regulon, kaj el la regulo ne faru malgravajon.

6. Verkante en Esperanto, ne kedu interesa, kion nacilingve neniu legus; ne imagu, ke preseraroj plibeligas libron, ne malesperu, se mankas aĉetantoj.

7. Al grupo aliĝu; la kunvenon vizitu; Esperanton parolu. Subtenu K. E. F.

8. Atentu, ke internacia lingvo vivos nur per uzado; memoru, ke tial internacia organizaĵo estas necesa, senlace varbu por U. E. A.

9. Legu gazeton, por ke vi konu faktojn; novajn abonu, por ke ĝi povu ekzisti; kunlaboru, por ke ĝi estu interesa.

10. Por Esperanto kiel movado agu; por ĝi kiel realaĵo pagu, kaj kiel altan idealon konservu ĝin en via koro.



# KATALUNA ESPERANTISTO

OFICIALA ORGANO

DE LA KATALUNA ESPERANTISTA FEDERACIO  
KAJ DE LA INTERNACIAJ FLORAJ LUDOJ

Nia devizo: *Maro estas gataro* Redakcio: *Carrer València 245 BARCELONA*

DIREKTORO: MARIAN SOLÁ

## Nia Kongreso

En la antaŭa numero de nia gazeto ni anoncis ke baldaŭ oni povos doni sciigojn pri la venonta kongreso. Jen ili estas. Ĝi okazos en proksima Septembro en Vinaroç. Multajn malfacilaĵojn renkontis la Direkta Komitato de K. E. F. por organizi kongreson en 1928<sup>a</sup>; pro lokaj cirkonstancoj pli ol du esperantistaj grupoj devis rezigni. Sed fine dank'al senlaca agado de nia komitatano S-ro Sebastia Chaler, kiu estas ja filo de Vinaroç, ni sukcesis trovi lokon por festi inde la Internaciajn Florajn Ludojn kaj nian ĉiujaran kunvenon. Niaj legantoj trovos en alia rubriko de nia gazeto raporton pri la vojaĝo kiu tien faris S-roj Dalmau kaj Chaler kaj kiu tiel valora estis kaj estos por la propagando de nia lingvo en urbo kie tre malmultaj personoj ĝis nun ion sciis pri Esperanto. La aŭtoritatoj de la urbo kaj ĉiuj societoj estas apud ni kaj ĉiuj helpos kiel eble plej multe nian solenajon. Se nur niaj federaciaĵoj helpos nin per granda amaso de partoprenantoj oni povas esperi tre grandan sukceson.

Al ĉiuj esperantaj verkistoj ni rekomendas respondi la Alvokon por la Internaciaj Floraj Ludoj kiun ili povas legi en tiu ĉi numero de nia gazeto. Ni ja deziras ke ili estu eĉ pli abundaj kaj riĉaj, se eble, ol la antaŭaj.

Ĉar nia kongresurbo troviĝas en Valencia regiono, la Direkta Komitato de K. E. F. turnis sin al la valenciaj amikoj kun la deziro ke ili ankaŭ organizu propran kongreson en la sama dato kaj sama loko. Estas nia plej kara espero ke ili akceptos nian deziron kiu povas alporti fekundan rezulton por la propagando.

Al ĉiuj niaj legantoj kaj amikoj plej feliĉan novjaron.

M. S.

## Vinaroĉ XV<sup>a</sup> Kongreso de K. E. F. XIV<sup>a</sup>j Floraj Ludoj. 8 - 9 Septembro 1928

Jen katalunlingva urbo ekster Katalunujo: Vinaroĉ, en la provinco Castelló de la Plana, en la regno Valencio. Kiel antaŭe Palma de Majorĉo, kaj Sóller en la Balearaj Insuloj, nun Vinaroĉ, deziras kaj petis la honoron esti en 1928 urbo de la Internaciaj Florludoj kaj de la K. E. F.-a. Kongreso.

Neniu samideano ankoraŭ estis en Vinaroĉ, sed la Vinaroĉano Sro. Sebastià Chaler, nia kara vicsekretario, kiu de antaŭ longe loĝas en Terrassa, sukcesegis interesi siajn samurbanojn pri nia sankta afero, kaj nun danke kaj fervore multaj vinaroĉanoj volas lerni, jam lernas Esperanton, kaj la tuta urbo celas konatiĝi kun nia afero pere de niaj solenaj kunvenoj en 1928, en Septembro, la 8an kaj la 9an.

Antaŭ kelkaj tagoj Sro. Chaler kaj mi veturis al lia naskurbo, kaj en la salono de la urbdomo kunvenis la Vinaroĉaj aŭtoritatuloj kaj granda publiko, kiu avide aŭskultis niajn paroladojn pri Esperanto kaj la jaraj solenajoj de nia Federacio. Interesege montris la progresemaĵojn de tiu koninda urbo, kun komerca haveno, kun mirindaj ĉirkaŭaj oranĝarbaroj, kun najbara apudmara antikva Palaco kastelo Penýscola, kie estas la antikva sidejo, tombejo kaj memorajejo de Petro Luna, antipapo nomita Benedictus XIII, elektita, post la morto de Klemento VII, de la francaj kardinaloj; kreinto de la Universitato Santa Andreo en Skotlando.

Vinaroĉ, belega ĝardeno, ĉarma banejo, amikinda civitanaro, lova esperantistejo, ni salutas vin, Esperantujo bonvenigas vin, ni dankas nian kamaradon, vian karan filon Chaler, kiu malkovris al ni viajn virtojn, vian progresemon.

Plenkonfide ni povas inviti la samideanaron al la XIV<sup>a</sup>j Internaciaj Floraj Ludoj, al la XV<sup>a</sup> Kongreso de K. E. F., al la alloga vizito, al Vinaroĉ.

DELFI DALMAU  
Prez. de K. E. F.

## La granda mistero

---

Ho, jen de la vivo la granda mister'!:  
pro kio ni vivas sur ĉi tiu ter'?  
Ĉu la viv' estas mort', ĉu la mort' estas viv'?  
Ĉu la viv' ne devenas de iu motiv'?  
Ĉu post nia vivo do restas neni'  
krom nia kadavro, malvarma mumi'?  
Ĉu ni estas nur vermo, nur besto, nur plant'!?  
Jen malesperiga, terura demand'!  
La vivo estas konstanta batal'  
de l'kruda realo kontraŭ l'ideal,  
en kiu venkadas ja super la fort'  
finfine sensenta, fatala la sort'!  
Al kio do servas la homa labor',  
se flugas ĝi kiel fumnubo for'?...  
Restados enigmo, ĉiama mister'  
pro kio ni vivas sur ĉi tiu ter'...

*Jan van Schoor*



## Alvoko por la XVI<sup>a</sup> Internaciaj Floraj Ludoj

kies solena festo okazos kun la XV<sup>a</sup> Kongreso de K. E. F.

Al vi, Esperantaj verkistoj, inspiruloj el ĉiuj landoj, saluton!  
kaj inviton partopreni la jenajn konkursojn:

### ORDINARAJ TEMOJ

#### ORIGINALAJ TEKSTOJ

I.—Versaĵo kantanta *Amon*.

II.—Proza *Ama* verkaĵo.

#### TRADUKITAJ TEKSTOJ

I.—Esperantigo de la jena kataluna versaĵo:

### VORA EL BARRANC DELS ALGADINS

Vora el barranc dels Algadins  
hi ha uns tarongers de tan dolĉ flaire,  
que, per omplir d'aroma l'aire,  
no té lo món millors jardins.  
Allí hi ha un mas, i el mas té dins  
dolĉos records de ma infantesa;  
per ells ĵo tinc l'ànima presa,  
vora el barranc dels Algadins.

Vora el barranc dels Algadins  
s'alcen al cel quatre palmeres;  
el vent, batent ales lleugeres,  
mou son plomall i sos troncs fins.  
En elles, milers de teuladins,  
fan un soroll que el cor encisa.  
Qui oir pogués sa xillerissa,  
vora el barranc dels Algadins.

Vora el barranc dels Algadins  
l'aigua corrent los camps anega;  
en sos espills lo sol llampega,  
i traŭ l'arròs verdosos brins.  
Sota el tic-tac en los molins,  
i, al caure el sol, caĉadors destres  
a joca van d'ànecs silvestres  
vora el barranc dels Algadins.

Vora el barranc dels Algadins  
 mourà demà les palmes l'aire,  
 li donaran els horts son flaire  
 i sa cantúria els teuladins.  
 El mas demà guardarà dins  
 dolços records e imàgens belles  
 jo no podré gojar ja d'elles  
 vora el barranc dels Algadins.

TEODOR LLORENTE

Esperantigo de la jena kataluna prozajo.

## EL PUNT DE DOLÇOR

L'Antonet ha superat tot just aquell any antipàtic en què la naturalesa d'un hom sembla que mudi de pis. Vull dir que l'Antonet ja és un adolescent sense vacil·lacionís. Quan parla, no és allò de dues síl·labes de baríton i les dues següents de tiple: les cordes de la seva veu són primès i trémoles, però uniformes. Sota el nas, el descarat borrisol de préssec s'ha convertit en un vellut de seda, clarer i sense malícia, però cotitzable com a pel. Si encara anés de marinera, se'l pendria de lluny per un carrabiner de port dulcificat. Però va d'home; i la mamà, petita i grassona, ja no es sorprén que sigui dos dits més alt que ella. Frueix ja d'una pensió setmanal fixa, que li abasta just per a anar dijous i diumenges al cinema—en el meu temps amb els diumenges sols n'hi havia prou per a estar al dia—i fumar de quaranta, canviant-se ell mateix el paper. Cova potser una afició platónica a l'aviació: però ni la boxa ni el futbol ni el ciclisme, no han convertit la seva adolescència en res de ferest, provocatiu i impermeable als degotissos obacs i silenciosos de la sensibilitat. Sense lluita, s'ha decidit pel romanticisme. Diguin el que vulguin, el romanticisme és una de tantes vocacions.

\*\*\*

Es un vespre de diumenge, i dia de Santa Llúcia. L'Antonet ha fet cap a la fira amb el seu amic August. Per a les dues famílies que els han fet companys de dijous i diumenges, l'un s'espera que sigui un fre per a l'altre si insinuava el peu en cap pendís de dissipació. Han de tenir, demés, els itineraris aprovats prèviament.

En mig de les empentes enriolades, entre les innúmeres, minúscules viles de cartró i de suro que les flametes d'acetilén il·luminen com uns intermitents meteors, l'Antonet i l'August cerquen l'aventura. Deu vegades l'August ha escomé més altres tantes donzelles, amb frases rituals. Si és davant d'una parada haurà dit:

—Li agraden aquestes casetes? Vol que li'n compri una?

Si és en mig dels rierols arremorats i sinuosos de la gent, haurà protegit:

—No té o no tenen, por d'anar tan sola, o soles?

Peró la fortuna ha somrigut menys que elles. La conversa no ha agafat. L'August ho atribueix a la tímidesa de l'Antonet. A les envistes d'un grup de donzelles, prou ne fan tot d'una un repartiment entre ells dos, com uns pirates; però en ésser el moment de l'escomesa, l'Antonet no es mou del costat de l'August, té por d'ésser vist, l'estira del braç.

A l'últim, una ha respost. No cap cosa alada, ni plena de gràcia, ni de promeses; però almenys ha parlat. Es un triomf? L'Antonet ha hagut de posar-se vulgues no vulgues al costat de l'altra germana, ha hagut de parlar-li també. Han arribat així fins davant d'una escaleta rónega, amb un llumet de gas que xiula, tan estreta que dos enamorats ja l'embussarien tota. L'Antonet ha demanat a la seva parella com se diu. Ella de primer ha respost: ¿Qué en traurà de saber-ho? Ell ha insistit una altra vegada. Llavors ella diu el primer nom que se li acudeix:

—Lola.

I ell fa, però mig ennuegant-se:

—Jo em dic Antonet.

\*\*\*

Des d'aquell moment l'Antonet es declara, dins el seu cor, oficialment enamorat. Però no gosa dir-ho a l'August; aquest, cosa imprevista, ni tan sols parla més de l'aventura, riu grassament, fins té esma de caragolar un cigarret, fent una boleta del paper vell i llençant-la despectivament a una banda; fumant, mai l'Antonet no l'havia vist escurar-se la gola i escupir d'aquella manera.

Peró he de fer el conte de l'Antonet, no el de l'August. L'Antonet s'enfila somniosament al seu quart pis; cada graó, un pensament nou. Té un impuls de confessar l'enamorament a la mare; però l'atura com un instint de conservació, una por de complicacions imprecisables.

Passen dies, i en el silenci continua l'obra de cristal·lització, la primera figura de la qual havia tingut per escena un pessebre immens, amb rieres de paper d'argent, i prats de molsa, i rabadans amb el flaviol i rabadanes en éxtasi.

\*\*\*

El matí de Nadal, el papà diu a l'Antonet:

—Antonet, ¿i si aquest any ja hi anaves tu a comprar les neules?

El minyó s'enrojola. L'any passat, aquesta comanda semisacra hauria estat per a ell com una declaració de majoria; aquest



any, li fa l'efecte d'un rebaixament de la seva categoria d'enamorat. Però no hi ha resistència possible; allò que hom diu a la promesa quan festeja, es podria també dir al genitor: una insinuació és una ordre.

L'Antonet pren la suma justa per a fer la compra, més deu céntims per al tramvia de tornar. Quan baixa el primer graó, el papà repeteix:

—Sobretot que siguin del Forn de Sant Jaume... Entrant al carrer de la Llibreteria...

L'Antonet baixa tres graons més:

—Demana vint-i-cinc neules, sobretot dígues que te les donin de llet.

Ja era sabuda l'adjudicació de cada Nadal: deu per al papà, nou per a la mamà, sis per a ell. ¿S'alterarien aquell any les normes distributives?

L'Antonet arriba al pis de sota. El papà s'aboca encara i torna a advertir:

—Sobretot demana-les de llet!

L'Antonet es precipita escales avall, pregonament ofès, ell que ja somniava de formar una família.

Al Forn de Sant Jaume hi havia cua. Fet i fet, quan prengué el tramvia ja era hora de dinar. Ni un seient: romangué a la plataforma passablement plena vergonyós de la paperina, dissimulant-la contra la seva cuixa. A la primera parada pujaren dos homes més; a la segona dos homes i una dona; a la tercera, «Ella».

El cor li botà com un cabrit innocent, com si li pugés fins al paladar: de Santa Llúcia que no l'havia vista. Ella el saludà lleument amb els ulls, però res més; essent impossible d'entrar més endins, romangué davant mateix d'ell, d'esquena: una atmósfera d'un centímetre de fondària l'en separava, però hi cabien fantasieigs infinits. Potser ell li hauria adreçat la paraula, si no hagués estat el rubor de les neules. Tement per elles, d'arran de cuixa les havia pujades fins arran de pit, tenia la paperina amb totes dues mans, com un estoig de relíquia.

El conductor féu una aturada un poc brusca: la gent de la plataforma s'inclinà un moment enrera, com un joncar. L'Antonet sentí l' enamorada damunt seu: el cervell giravoltà, brunzí, semblà que li volgués sortir per totes les eixides del cap, com si li hagués augmentat incommensurablement de volum. Ensems alguna cosa cruixí entre el pit de l'Antonet i l'esquena de la donzella.

Més enllà, algü va voler fer-se pas a través d'aquell humà feix d'espàrrecs; la donzella va ésser empesa de bell nou sobre l'Antonet; el temps de comptar fins a dos, fins a tres, fins a deu, de girar se-li i tot i somriure-li.

¿Somreia a l'Antonet? ¿Somreia merament al passatger molestat, sobre el pit del qual alguna cosa continuava cruixint? ¿S'havia recalcat un punt més de l'estrictament necessari per pura delícia, o bé per pura facècia? Misteri. L'Antonet hauria estat simplement feliç, sense aquell oprobi de la paperina de neules. L'August, més tranquil, n'hauria tret motiu precisament per a enfilars una conversa, li n'hauria ofert una tot seguit; per salvar-ne la inequitat, hauria arborat la paperina com un ganfaró damunt les testes dels passatgers. Però l'Antonet, romàntic de vocació, si servava encara un lloc de lucidesa per a imaginar-ho, no trobava un cop de gosadia escaient per a fer-ho.

I davallà gent, i davallà també la donzella, i davallà també ell, endolcit de prefiguracions, i alhora marrit per aquella paperina plena d'engrunes. El pare el titllà d'idiota; la mare sospità que ho havia fet expressament perquè no tornessin a enviar-l'hi cap més amy.

I aquell Nadal, a casa de l'Antonet, hom va menjar les neules de l'adroguer de la cantonada, perfumades—era un dir—vulgarment de vainilla.

\*\*\*

Això és tot el començament de les amors de l'Antonet. Però la resta no importa. Van ésser un, dos, tres anys de timideses vençudes, d'encontres fortuits, d'encontres planejats; va venir el dir-se de tu, el saber el veritable nom de l'estimada, el primer bes i uns quant's més; van venir les assignatures sospeses, els emmagriments, les invectives familiars i les desesperacions, els rompiments i les represes, les gelosies i les generositats.

Va ésser més aviat una història vulgar i amarga, esvaïda a l'últim en una fumerola blavissa. Però de llarg a llarg de l'idil·li, el record de de les neules engrunades va conservar-se com un punt de dolçor al fons de tot; com un secret sabut de tots dos, del qual ni l'un ni l'altre no gosà parlar mai, però que a ella li feia pujar, inevitablement, un somriure, i a ell una pūrpura; com una llavor d'ironia que sense l'Antonet saber-ho l'impedí de pensar mai del tot seriosament en el suïcidi ni en el rapte, i d'escriure mai un sonet amb una absoluta bona fe.

CARLES RIBA

EKSTERORDINARAJ PREMIOJ

ĝenerale konsistantaj el 50 kaj 100 pesetoj. aljuĝotaj al pri libervola temo plej bonaj

- Versaj Originaloj.
- Prozaj Originaloj.
- Versaj Tradukoj.
- Prozaj Tradukoj.
- Didaktikaj Verkoj.

(Ni petas ĉiujn societojn kaj privatulojn bonvolajn, tuj anonci al ni siajn premiojn kaj temojn por la proksimaj Floraj Ludoj).  
Inspirigu kaj verku por la gloro de nia Literaturo!

### NOTOJ

I.—La aŭtoroj de la du premiitaj Originalaj tekstoj I-II, kaj tiuj de la du premiitaj Tradukitaj tekstoj I-II, ricevos ekzempleron de la verko «Historio de Esperanto» de Ed. Privat. Krom tio estos donacata al ĉiu laŭreato atesta diplomo.

II.—Al la aŭtoro de la plej bona teksto (versaĵo aŭ prozaĵo) el la kvar ordinaraj premiitaj verkoj, la Komitato aljuĝos la *Naturan Floron* kaj la rajton elekti reĝinon de la Festo.

III.—La verkoj konkursontaj devas esti verkitaj en bona Esperanto, kaj ne ankoraŭ eldonitaj aŭ anoncitaj.

IV.—La soleno de la XIV<sup>a</sup> Floraj Ludoj okazos en Vinaroĝ dum la XV<sup>a</sup> Kongreso de «Kataluna Esperantista Federacio».

V.—La manuskriptoj, kiuj portos surskribitan devizon, devas esti ricevitaj antaŭ la 15 majo 1928 ĉe la Kataluna Esperantista Federacio, carrer València, 245, Barcelona) akompanataj de fermita koverto, kiu surhavas la saman devizon kaj entenos karton kun la nomo kaj adreso de la verkinto.

VI.—La manuskriptoj ne estos resendataj eĉ se ili alvenis post la datolimo por akcepto de verkoj. Ĉiu sendinto bonvolu konservi kopion de la manuskriptoj. La manuskriptoj devas esti skribitaj plej legeble sur unu flanko (paĝo) de ĉiu paperfolio. Oni menciui ĉiam ĉu la verko estas originala aŭ la lingvon el kiu oni tradukis. La paperfolioj de ĉiu konkursaĵo estu centimetre nek pli ol 30x20 nek malpli ol 20x15.

VII.—La membroj de la Juĝontaro partoprenos en neniu konkurso.

VIII.—La Komitato publikigos la verdikton per «Kataluna Esperantisto» kaj per la esperantaj kaj katalunaj gazetoj kiuj bonvolos ĝin represi.

IX.—La verkoj premiitaj fariĝos propraj dum unu jaro, de la Komitato de la Floraj Ludoj, kiu zorgos pri ilia publikigo sur «Kataluna Esperantisto» aŭ aliaj esperantaj gazetoj. Permeson por reproduto dum tiu unua jaro oni devas peti de la Redakcio de K. E.

X.—Eventuala aljuĝo de «Subpremioj» nur signifas honoran mencion sen rajto al efektiva premio.

*Peto al la gazetoj.*—Ni petas niajn kolegojn, ke ili publikigu nian alvokon por ke la konkurson partoprenu esperantistoj el la tuta mondo.

LA SEKRETARIO DE LA FLORLUDOJ.

# La sistemoj Tonike-ritma kaj Silabmezura en la esperanta versfarado

(Daŭrigo)

## VERSFARADA SISTEMO GREKA-LATINA

Mi tradukas el la hispana «Poetiko» de Clemente Cortejón («Questionario de Retórica y Poética», Barcelona, 1885):

Ĉapitro II, paragrafo 1. «Estas *preskaŭ* universala opinio, ke la metriko greka kaj latina bazis sur la distingo inter silaboj *longaj* kaj *mallongaj* (la lastaj valoris *unu tempon*; la unuaj, *du tempojn*) kaj sur la *iktus*'oj (1), egalvaloraj al la *fortaj tempoj* en muziko. Ne estis konstanta la korespondado de la *iktusoj* kun la *tonika akcento*».

Cap. 2, par. 2. «Per la grupoj da silaboj, kies *kvanton* la antikvuloj konis kaj ĝuste taksis, ili formadis la *metrikajn piedojn*, nome grupojn da du, tri, kvar aŭ pliaj silaboj; en tiuj silabgrupoj oni devas distingi, krom la nombro da silaboj, la kvanton de ĉiu silabo».

Cap. 2, par. 3. «La metrikaj piedoj» aŭ «mezuroj» estas *simplaj* aŭ *kunmetitaj*. Da piedoj simplaj, ekzistas dekduo, kiuj neniam havas pli ol tri silabojn, nek malpli ol du silabojn.»

La *simplaj* piedoj plej uzataj estas:

Dusilabaj	}	Pirikio (du silaboj mallongaj)	v v
		Jambo (mallonga kaj longa)	v —
		Trokeo (longa kaj mallonga)	— v
		Spondeo (du longaj)	— —
Trisilabaj	}	Anapesto (du mallongaj kaj unu longa)	v v —
		Amfibrako (unu mallonga, unu longa kaj unu mallonga)	v — v
		Daktilo (unu longa kaj du mallongaj)	— v v
		Bakio (unu mallonga kaj du longaj)	v — —

La *kunmetitaj* piedoj rezultas el la kombinaĵoj de simplaj; el ili formiĝas grupoj kvarsilabaj, kvinsilabaj kaj eĉ sessilabaj.

Per tiuj piedoj konvene kombinitaj oni formis diversajn specojn de versoj, nome la *heksametron*, la *pentametron*, kaj multajn aliajn.

Ni vidis ke la greka-latina poetiko estas karakterizata per la ekzisto de silaboj longaj kaj mallongaj. En Esperanto ne ekzistas (1) ictus=ritma akcento.

longaj kaj mallongaj silaboj, sed nur silaboj *tonike akcentitaj* aŭ *senakcentaj*. Pro tio, se oni volas imiti en Esperanto la klasikan metrikon, oni estas devigata, same kiel en aliaj modernaj lingvoj, uzi piedojn konsistantajn ne el silaboj longaj aŭ mallongaj sed el silaboj tonike akcentitaj aŭ senakcentaj. Do la greka-latina *longeco* de la silaboj havas kiel ekvivalenton, en Esperanto, la *akcentitecon* de a silaboj.

#### VERSFARADA SISTEMO TONIKE-RITMA

Tiu ĉi sistemo, en kiu estas verkitaj la plimulto de Esperantaj poemoj, konsistas el *alternado de silaboj fortaj kaj malfortaj*, tio estas, el sinsekvado de piedoj konsistantaj el silaboj akcentitaj aŭ neakcentitaj. La aranĝo de tiuj piedoj devas esti identa en ĉiuj verslinioj.

#### VERSFARADA SISTEMO SILABMEZURA

Tiu ĉi sistemo ne konsistas el piedoj kaj sekve ne havas tiom da ritmaj akcentoj kiom da tonike akcentitaj silaboj. En ĝi oni kalkulas la nombron da silaboj kaj ritme akcentas en ĉiu verso—devige—nur unu silabon. En tiu ritmakcentita silabo devas koincidi, kompreneble, tonika akcento. (1)

La loko, kie devas esti la ununura ritmakcento de ĉiu linio, dependas de la nombro da silaboj. Ekzemple, dekusilaba verso devas havi akcentita la *sesan* silabon, sed anstataŭ la sesa *ĝi povas havi akcentitak la kvaran kaj la okan samtempe*.

Do ne estas manko de ritmo en la versfarada sistemo silabmezura. Se en la tonika sistemo periode revenas unu ritmakcento ĉe ĉiu piedo, en la silaba sistemo periode revenas almenaŭ unu ritmakcento ĉe ĉiu linio.

Krome, kelkafoje en silabmezuraj versoj troviĝas, funde, iaj piedoj, tio estas, grupoj da du aŭ tri silaboj, sed okazas ke ilia sinsekvo ne estas identa en ĉiu linioj.

---

(1) La kataluno Milà i Fontanals skribis: «Koncerne la modernan poezion, ni parolas ne pri veraj piedoj, sed pri la movo naskiĝinta el la nombro da silaboj kaj el la lokigo de la akcentoj». Sialflanke Coll y Vehí diris, en «Compendio de Retórica y Poética», paragrafo 141: «En la lingvoj greka kaj latina oni mezuris la verson kalkulante la nombron da piedoj aŭ mezuroj; en la hispana oni mezuras ĝin kalkulante la nombron da silaboj kaj plie *atentante difinitajn regulojn koncerne la akcenton*».

## KOMPARO INTER LA SISTEMOJ TONIKA KAJ SILABA

Ĉe la versfarada sistemo tonike-ritma, en ĉiu silabo kun tonika akcento estas samtempe *ritma akcento*; do, en aliaj vortoj, tonikeco estas identa je ritmeco. Tial oni nomas la sistemon *tonike-ritma*, ĉar la *ritmeco* nature rezultas el la *tonikeco*.

Ĉe la versfarada sistemo silabmezura, nur en unu tonike akcentita silabo en ĉiu linio estas deviga samtempa *ritmakcento*. Oni nomas la sistemon *silaba*, ĉar en ĝi oni atentigas en ĉiu verso aŭ linio la *egalan nombron da silaboj* kaj ne, kiel en la sistemo tonika, la *egalan sinsekvon de piedoj*.

Sekve de tio, esperantisto leganta laŭ sistemo *tonika* poemon verkitan laŭ sistemo *silaba*, serĉas ritmajn akcentojn kiuj ne ekzistas, tio estas, li tonike akcentas tiujn silabojn en kiuj, laŭ lia opinio, devus esti ritma akcento, kaj se tiuj silaboj hazarde estas senakcentaj kaj tial ne permesas tian arbitran akcentadon, tiam li erare konkludas ke tiuj silaboj havas malpravon tonakcenton. Tiuokaze, ne la silaboj pekas kontraŭ tonikeco; okazas nur tio, ke en ili ne estas la ritmeco, la difinita speco de ritmeco serĉata de la leganto laŭ sistemo tonika, kiu, malkonante la sistemon silaban, ne faras ian diferencon inter akcento tonika kaj akcento ritma.

KIAMANIERE ONI DEVAS LEGI POEMOJN VERKITAJN  
LAŬ LA SISTEMO SILABMEZURA

Oni devas legi tiujn poemojn preskaŭ kiel prozon, tute forgesante pri piedoj kaj lasante ke la natura fluado de la silaboj indiku la emfazon por la deklamado. Estas malfacila afero skribi montri pri tio, kaj tial mi ne kuraĝas plilongigi miajn rimarkojn, kiujn komence mi projektis pli vastaj kaj pli *klarigantaj*. Esperable iam mi havos okazon deklami miajn versaĵojn antaŭ internacia publiko kaj pli taŭge pritrakti denove la aferon.

Ĉu mi ne povos traduki el la parnasoj kataluna, hispana, franca kaj itala, tiom valoraj kaj indaj esti konataj, ĉar la Esperantistaro volas poetikan sistemon senutile rigidan? Ĉu, post centfoja klarigo ke mi ne uzas la laŭpiedan ritmon, oni ankoraŭ riproĉos min pri malbona ritmo? Mi tre dezirus, ke esperantistoj el latindevenaj lingvoj helpu min en tiu ĉi afero... Kvankam modeste, mi persiste iros antaŭen, renkonte al la malkomprenemo...

JAUME GRAU CASAS

## Bibliografio

**KATOLIKA KANTARO** kolektita kaj eldonita de Leopold Chiba, laŭ komisiono de la Katolika Unuiĝo Esperantista en Wien-Verlagsanstalt TYROLIA A. G. WIEN I Stephansplatz 5. 75 paĝoj 14x9. Prezo: 2 aŭstriaĵ ŝilingoj aŭ 1'30 RM.

Sub tiu epigrafo S-ro. Chiba kolektis kaj publikigis en formo de broŝuro, 40 katolikajn kantojn kun akompano de koncerna melodio. Ĉe la traesploro prezentigis al ni, antaŭ ĉio, demando ĉu la plimulto da tekstoj estas originalaj aŭ tradukitaj kaj aliflanke ĉu ili estas verkitaj aŭ esperantigitaj de la kolektinto, ĉar ni rimarkis ke neniu teksto, krom du aŭ tri, portas nomon de aŭtoro. Ni tamen volas kredi ke la plej granda parto da ili estas tradukitaj el latinaj tekstoj kaj ke tiu traduko estas ŝuldata al la eldoninto. Laŭ tiu ĉi vidpunkto ni konsideros lian laboron.

Plaĉis multe al ni la apero de verko kiel tia ĉar ni spertas ankoraŭ en nia literaturo la mankon de verkoj destinitaj al la popola kantuzo. Tia neceseco okazigis en ni favoran inklinon al la bonakcepto de la verko kaj ni malfermis la libreton kun la espero de io vere bona, verkita kun solida preparo. Ni iomete elreviĝis. La intenco estas efektive bona sed la fakto ne tute respondas al tiu intenco. Laŭ nia opinio, ĉe kantaro, tekstoj kaj melodioj devas formi kvazaŭ unu tuton ne disigeblan, la spirito de la melodio devas kunfandiĝi kun tiu de la teksto kaj inverse, en formo ke melodio devas ŝajni komponita por la kantaĵo kaj reciproke. Tiamaniere ambaŭ ili sin montras naturece kaj atingas la estimon de la publiko kiu plej ŝate proprigas ilin al si kaj faras ilin parto de sia propra spirito. Sed en la verko kiu nin okupas mankas tiu kunpenetriĝo de teksto kaj melodio kaŭze de ne sufiĉe bona tekstomaterialo kaj de versaj malfacilaĵoj ne travenkitaj de la aŭtoro. Ni faras escepton pri tre malmultaj kantoj kies plimulto videble estas originalaĵoj en Esperanto.

Ni riproĉas al la tradukinto la oftegan uzon de pronomaj kaj sufixaj rimoj, la helpopeton kiun li insiste faras apud konjunkcio *ja* kaj artikolo *la* sendube por plenigi mankon de versa silabo ĉar ambaŭ ili estas vere superfluaĵoj en sennombraj okazoj; forigon de prepozicio en esprimoj kiaj: *venu min, rapidu min, inda vin, plaĉu mi, mankas min*, kaj aliaj; forigon de akuzativo en frazoj kiaj: *kiun-kiel testament'* (on); saman forigon en frazoj de almovo kiaj: *En korpo (n) kaj en sang' (on) de Di'*. Kaj kian figuradon dirigas al S-ro. Chiba la postulo de rimo *on'*: *sur kruco-tron'*, kvazaŭ la kruco estas trono aŭ havas ĝin. Ni rimarkas uzon de prepozicio

per anstataŭ *pro*; mankon de substantivo kaj uzon de adjektivo en substantiva rolo; saman mankon ĉe esprimo *la miajn* en senco de *miajn samfamilianojn*. Nekomprenablaj ni juĝas la 10<sup>a</sup> strofon de la 17<sup>a</sup> kanto kaj parton de la 2<sup>a</sup> de la 25<sup>a</sup> kaj ankaŭ nekomprenbla montriĝas al ni la frazo: *la nomo Mario la koron certig'*. Ni vidas predikatecajn adjektivojn en akuzativo, vortojn: *taskis, regnujo*, (antataŭ *regno*), *malmank'*, *protegu*, *sigilo*, *koncedo*, k. a. ne pre malakceptindajn, kaj grafikaĵon: *Jesu'n alvidante*, anstataŭ *Jesuon vidante* (cetere, kion signifus *alvidi*?). Speciale ni rimarkas la malreligian sencon komunikitan de la aŭtoro al la 6<sup>a</sup> strofo de la 11<sup>a</sup> kanto kiun ni permesas al ni kopii por edifo:

En la maljunaj tagoj  
Nun eĉ Elisabet'  
Per Liaj mirindaĵoj  
Troviĝas en graved',  
Senfrukta estis ŝi  
Sed ĉio estas ebla  
Al la eterna Di'

Ni tre bedaŭras la malbone zorgitan taskon de S-ro. Chiba. Ni ne konas antaŭan verkon lian kaj supozas ke tiu ĉi estas la unua publikigita. Pro tio ke ĝi estas la unua, nin ne mirigas ke li ne sciis havi sufiĉan paciencon por atendi, sen tempopremoj, pli malproksiman okazon de verkeldono por dume, pli profunde kaj konsciencelabori ĉe la nuna kiu efektive meritas tion.

Muzikflanke la verko estas ŝatinda. Ĝi enhavas kompletan meŝkantaron kaj aliajn diversajn melodiojn konvene ordigitajn kaj taŭgajn por specialaj religiaj solenaĵoj kies plimulto apartenas al klasikaj aŭtoroj, kaj la ceteraj estas ĉu eliritaj el diversaj diocezoj ĥorlibroj ĉu el popolkantoj. Oni komprenos do, ke ili pasis tra la kriburo de l'tempoj kaj ke ili alvenis al ni kun pleneo de inspiro en sia profunda religia senco. Iuj el ili estas ja allogaj. La aŭtoro enŝovis melodion de li komponitan kiun ni opinias sufiĉe akceptinda. Ni ne povus konsili, tamen, prunteprenon de melodioj por adaptigo al kantoj, kiam la unuaj estas tre konataj kaj havas difinitan karakteron, kiel okazas kun la melodio de «LA ESPERO» de F. de Ménil enhavigita por taŭgi, sub ŝanĝita teksto, kiel «Himno Katolika». ORPHEUS.





## Diversajhoj

*Navàs* (Barcelona).—Jus fondiĝis grupo en tiu ĉarma vilaĝo; ĝia nomo estas «Morgaŭna Stelo»; ejo, ĉe Sro. Johano Sarri pl. Iglesia 18. Longan vivon kaj prosperadon al la nova grupo.

*Sant Vicens de Castellbet* (Barcelona).—Propaganda parolado de Sro. Sebastià Chaler ĉe Salono Miralles; 100, personoj ĉeestis la propagandan feston en kiuj multaj fariĝis adeptoj al nia idealo. Kurso gvidata de fervora Esperantisto Sro Matabosc.

*Rubi*.—Nova kurso por fraŭlinoj sub sperta gvidado de Sro. Escayol. La kursoj progresas ĝoje. Projektata parolado pri Esperanto en Teatro C. D. Republicà.

*Terrassa*.—Granda festaro okaze de la Jubileo de Esperanto. Libro kaj gazeteksposicio.

Eldono de 2.000 propagandaj folioj en formato de granda ĵurnalo kun foto de Doktoro Zamenhof kaj kliŝaĵo de Esperanta Himno.

Kristnaskfestoj kun paroladoj de S-roj Garriga, Chaler, Puig, Dalmau, kaj Solà. Novaj Kursoj dum Januaro. Sino Elisalet Ith svisa esperantistino ĉeestis la feston kaj estis kore kaj frate akceptata.

*Vinaroz*.—La 18an de Decembro, niaj kunkomitatoj S-roj S. Chaler kaj D. Dalmau veturis al la urbo Vinaroz por tie fari propagandon kaj prepari la organizadon de nia kongreso en la venonta jaro. En Vinaroz, kaj en la salono de la Urbodomo, kun ĉeesto de Lia Urbestra Moŝto, S-ro Higinio Roca, Paroĥestro, Ptro. J. Pascual, ĵuĝisto, S-ro Luis del Castillo. Provinca Deputito, S-ro Sebastián Roca, Instruistinoj S-inoj Francisca Ferrer, Julia Querol, Amparo Brandes, Rogelia Bernat kaj grandnombra publiko okazis la propaganda kunveno. S-ro Ribera en la nomo de la urbestro prezentis la parolantojn kaj laŭdis la decidon okazigi nian kongreson en sia urbo. S-ro Chaler parolis poste pri la signifo de Esperanto, ĝiaj historio kaj disvolvo kaj longe priskribis la simplecon de la lingvo. Multaj aplaŭdoj bonvenigis la paroladon de nia amiko. Fine parolis nia Prezidanto, kiu klare vidigis la altan celon de la esperanta movado kaj la gravecon de la Internaciaj Floraj Ludoj. Longa aplaŭdado salutis ankaŭ la paroladon, kiu estis bona antaŭpreparo por nia venonta kongreso. La propagando farita vekis en la urbo grandan intereson por Esperanto; multaj personoj petis

informojn al niaj amikoj kaj ni scias ke jam lernolibroj estas senditaj al Vinaroĝ kaj kurso estas en preparo.

*Barcelona.*—La 15<sup>a</sup>n de Decembro okazis en la grupo «Barcelona Stelo» la Festo de la Libro; ĝi estis granda sukceso: parolis S-roj Grau, Alberich, Gili kaj kiel reprezentanto de K. E. F. S-ro J. Herp.

Ni ĝojas sciigi ke nia fervora samideano S-ro J. Gili estas denove en nia lando post longa forrestado. Koran bonvenon!

—S-ino Elisabeta Ith el Genevo, alvenis Barcelonon por kelkm-nata restado. Ŝi estas jam konata de kelkaj el niaj amikoj ĉeestintaj la kongreson en Edinburgo. Ankaŭ koran bonvenon!

*Radio.*—La 27<sup>a</sup>n de Decembro en Radio Barcelona faris paroladon en Esperanto pri la temo «Esperanto ne super ĉiuj aliaj idealoj, sed jes super ĉiuj aliaj lingvoj», S-ro Luis Santamarina.

*KONTRAŬ ESPERANTO.*—Antaŭ kelkaj monatoj S-ro Rosselló el Palma de Mallorca komencis maljustan kaj perfidan atakadon kontraŭ Esperanto en unu el la ĵurnaloj de la insulara ĉefurbo. Sekvis respondoj de S-ro M. Arbona el Sóller kiu tre ĝuste respondis la kritikojn de nia nuna kontraŭulo. Sajnas, tamen, ke la diritaj artikoloj kontraŭ nia lingvo ne multe plaĉis al la Redakcio de la ĵurnalo, ĉar ĉi tiu decidis ja meti finon al la polemiko. Ĉar laŭ propono de K. E. F. S-ro J. Rosselló estis elektita membro el la Lingva Komitato, ni turnis nin al S-ro Th. Cart, prezidanto de la Institucio, kun protesto kontraŭ la dirita ekssamideano kaj petante lian eksigon en la nomo de ĉiuj katalunaj esperantistoj. De S-ro Cart la Komitato de K. E. F. ricevis leteron, per kiu li sciigas ke li, kiel Prezidanto de la Akademio, nenion povas fari, ĉar S-ro Rosselló antaŭ kvin monatoj havis la bonan penson mem peti sian eksigon.

Ni tre bedaŭras ke S-ro Rosselló, kiu estis ĉiam bona esperantisto, falis en la malfortecon labori por nova solvo de lingvo internacia, kiu ja kiel montras antaŭaj spertoj, povas nur konduki al ĥaoso, sed tute ne al iu praktika solvo. Ankoraŭ pli kondamninda estas lia uzado de argumentoj, kiujn li nepre scias falsaj, kontraŭ la agado de D-ro Zamenhof; tion ne faras honesta persono.

Ni volas kredi ke tia erara stato de lia menso forpasos kaj ke iam li rekonos sian malpravecon.

*Hispana Kongreso.*—Ni ricevis cirkuleron de la Organiza Komitato de la Hispana Kongreso de Esperanto kiu okazos en Sevilla de la 5<sup>a</sup> ĝis la 9<sup>a</sup> de Novembro 1928<sup>a</sup>; Pro troa longeco ni ne povas ĝin publikigi. Volonte ni donos pliajn detalojn pri ĝi, kiam ni ilin ricevos.

*Monhelpo.*—S-ro Ed. Jung, diversfoje premiito en la Internaciaj Floraj Ludoj sendis al ni dudek kvin pesetojn por la K. E. F. Plej koran dankon kaj la bona ekzemplo ricevu imitantojn.

## Estatuts de la Federació Catalana d'Esperantistes

---

*Article primer.*—Amb el nom de «Federació Catalana d'Esperantistes» hom constitueix una federació d'esperantistes en terres de llengua catalana.

*Art. segon.*—L'objecte de la «F. C. d'E.» és la unió de tots els esperantistes en terres de llengua catalana per a la divulgació i propaganda de l'Esperanto, pels fins de la representació aconsellada en la reunió general del V Congrés Internacional d'Esperanto celebrat a Barcelona, per a complimentar tots els acords i resolucions, que afecten als esperantistes com a col·lectivitat, emanats dels Congressos Internacionals o dels nuclis directores de la llengua del Dr. Zamenhof.

*Art. tercer.*—Per a el millor compliment de l'article anterior, la «F. C. d'E.» publicarà una revista, l'organització de la qual serà determinada per un reglament especial interior publicat pel cos de redacció i prèvia acceptació del Comitè Directiu. El preu de l'abonament a la revista serà de sis pessetes anyalls.

*Art. quart.*—La «F. C. d'E.» constarà de membres associats i de membres isolats; els primers seran federats per mitjà de l'entitat a la qual pertanyin i els altres directament i en caràcter particular.

Els diversos organismes pertanyents a la «F. C. d'E.» contribuiran el seu sosteniment amb la quota trimestral, pagada a la bestreta, de 0'40 ptes. almenys per cada soci i els individuals amb una quota mínima de 3'50 ptes. anuals, pagada a la bestreta.

*Art. quint.*—La «F. C. d'E.» serà regida per un Comitè Directiu, renovable cada any, compost de President, Vice-president, Secretari, Vice-secretari, Comptador, Caixer, Administrador i quatre Vocals.

*Art. sisè.*—El Comitè de la «F. C. d'E.» convocarà almenys una vegada a l'any, en diferents localitats, durant la primavera i en dia festiu, tots els federats, en Assemblea o Congrés general, en el qual, prèvia ordre del dia hom donarà compte als assistents dels treballs i gestions acomplerts pel referit Comitè Directiu durant el seu exercici, hom acordarà el lloc on deurà celebrar-se el vinent Congrés o Assemblea, hom nomenarà els individus que deuran constituir el Comitè el pròxim exercici, i hom discutirà les proposicions que hagin estat presentades abans de la sortida del número de la revista anunciant el Congrés o Assemblea, i anunciades en l'ordre del dia.

*Art. setè.*—El Comitè serà facultat per a crear les seccions que eregui més convenients per a la prosperitat de la «F. C. d'E.» i de l'Esperanto, les juntes de les quals seran renovades per cada Comitè de bell nou elegit.

Serà president nat de cada secció un individu del Comitè designat pel mateix.

*Art. vuitè.*—Tots els esperantistes pertanyents a organitzacions federades tindran veu i vot en les Assemblees anuals, però el seu vot serà delegable al president d'un grup o una altra persona qualificada, prèvia la presentació dels corresponents carnets de soci.

*Art. novè.*—Tots els acords de les Assemblees o Congressos seran presos per majoria absoluta de vots dels socis assistents. Les esmenes que puguin presentar-se a aquest reglament deuran ésser presentades amb la deguda antelació per tal d'incloure-les en l'ordre del dia i publicades en la seva totalitat, puix que només podran ésser discutides i aprovades en les Assemblees o Congressos generals.

*Art. desè.*—La llengua oficial de la «F. C. d'E.» serà l'Esperanto, podent també emprar-se la catalana en les Assemblees.

*Art. onzè.*—Aquesta «F. C. d'E.» podrà actuar mentre compti amb dues col·lectivitats organitzades o trenta membres isolats. En cas de dissolució, previ acord d'ella, l'actiu existent serà lliurat al caixer de la Constant Representació de les Societats Nacionals Esperantistes.

*Art. transitori.*—La «F. C. d'E.» serà domiciliada a Barcelona carrer València, 245.

---

# Kataluna Antologio

KOMPILITA DE

**Jaume Grau Casas**

416 paĝoj 22 × 16

Aĉetebla ĉe la Barcelonaj Grupoj kaj ĉe «Kataluna Esperantisto». València, 245. je 12 ptoj.

Por la resto de la Iberia duoninsulo kaj eksterlando oni sin turnu al S-ro. Eduard Capdevila, Carders, 29, Barcelona.

Prezoj kun rekomendita poŝto enkalkulita: Por Iberio: 13 ptoj. Por eksterlando: 15 ptoj. 9 ŝilingoj, 11 svisaj frankoj aŭ 2 dolaroj.

Laŭ la juĝo de kompetentaj esperantistoj, la Kataluna Antologio estas unu el la plej valoraj en Esperanto.

Aĉetu baldaŭ la libron kaj diskonigu tra la tuta mondo la altan gradon de kulturo de la miljara kataluna lingvo.